

ПРО ОСУЧАСНЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Огородник Наталя
Херсонська державна морська академія

Abstract. The need to enhance and update the maritime English teaching and learning process through the subject-oriented model course 3.17 has been grounded. The following factors affecting the training course have been indicated: merchant fleet modernization and development resulted in Manila Amendments to the STCW Convention and Code, the need for maritime English communicative competence upgrading and re-design; the modifications in the seafarers' professional language itself as well as in their attitude towards the language they communicate onboard.

Keywords: future seafarers, maritime English, model course, communicative competence.

Конвенцією ПДНВ, що є основоположним документом у стандартизації підготовки та дипломування моряків, їх функціональних обов'язків та умов праці на борту, окреслено також і вимоги щодо володіння ними англійською мовою [2, с. 277]. Зазнавши повного редагування у 1995 р. у зв'язку з гострою необхідністю стандартизації компетентностей для всіх членів екіпажу заради підвищення безпеки мореплавства, вона стала основою для радикального оновлення укладених на її засадах модельних курсів Міжнародної морської організації (ММО). Головним призначенням модельних курсів ММО є надання допомоги в удосконаленні, оновленні та забезпеченні мінімального стандарту в тій чи іншій сфері підготовки фахівців морської галузі у всьому світі.

Зрозуміло, що кожний перегляд Конвенції ПДНВ тягне за собою зміни й у заснованих на ньому регламентних матеріалах. Будучи «важливим засобом інтерпретації» вимог Конвенції ПДНВ для широкого кола залучених у морську індустрію осіб, модельний курс 3.17 зазнав на сьогодні вже третього редагування (1999, 2009, 2015) [1].

Відомо, що з введенням у дію Манільських поправок у 2012 році у змісті окремих модельних курсів виявилися серйозні недоліки та невідповідності, зумовлені модернізацією торговельного флоту, інтенсивним запровадженням нових технологій і складного обладнання, автоматизацією процесів керування судном тощо. Разом із потребою у моряках, здатних компетентно вирішувати робочі питання та ще й переважно в ситуаціях іншомовного спілкування, чітко

означилася необхідність оновити зміст формованої під час їх навчання та підготовки англомовної професійної комунікативної компетентності.

Так, за даними дослідження змісту спілкування на борту, проведеного у зв'язку із поставленим ММО завданням переглянути й удосконалити модельний курс 3.17 з урахуванням сучасних вимог і потреб торговельного флоту, серед найважливіших трансформацій, вартих уваги фахівців з мови, відзначено: по-перше, перетворення, що відбулися в самій англійській мові як робочій мові морської галузі; по-друге, зміни у ставленні моряків до мови, якою вони користуються в якості робочої мови на борту [3, с.234-235].

На користь першого зауваження свідчать дані експертів про те, що, відповідно до вищезазначених обставин, сучасна професійна англійська мова для моряків досить швидко перетворюється на більш технічно орієнтовану (*technical information-focused (TI-focused)*). Через це її попередня, дещо метафорична характеристика, як так званої *salted* (просоленої) або *marinated* (оморяченої) мови, що тривалий час схвально сприймалася як досить дотепне означення причетності до морської галузі, втрачає свою актуальність.

З новим технічним оснащенням, а також з поширенням багато національних екіпажів змінюється специфічна природа професійного жаргону, через що старий *salted maritime English*, властивий однонаціональним командам з однією культурою, звичаями та традиціями, стає все менш затребуваним. На переконання дослідників, щоб задовільнити сучасні потреби та вимоги галузі, потрібен *re-marinated* – оновлений, розширений та збагачений новою термінологією варіант робочої мови з переконливим статусом *needed*, тобто високо затребуваний, необхідний для вирішення професійних питань [3, с.235].

Друге зауваження про зміни у ставленні моряків до робочої мови на судні підкріплюється фактами відвертої стурбованості сучасних моряків щодо якості й ефективності їхнього професійного спілкування. Проведене анкетування підтвердило зростаючі обережність і відповідальність фахівців флоту. Жоден з опитуваних, навіть, не припускав думки про те, щоб спричинити критичну ситуацію через помилки у спілкуванні. Хоча водночас відомим є факт того, що

попри затверджену єдину робочу мову, досить поширеним у змішаному екіпажі є використання так званої персональної англійської мови (*personal language*), тобто варіанту мови, забарвленого національними особливостями. На основі результатів анкетування фахівцями виділено п'ять ступенів частотності користування персональною англійською мовою: I (*високий (strong)*) – майже в кожному реченні, II (*середній (medium)*) – половина висловлювання, III (*незначний (slight)*) – за необхідності, IV (*низький (few)*) – 1/5 висловлювання, V (*винятковий (rare)*) – 1/10 висловлювання [3, с. 236].

Утім, завдяки усвідомленню шкідливого впливу персонального варіанту мови на ефективність професійного спілкування та щирому прагненню мінімізувати ризики та ймовірність непорозумінь під час вирішення робочих питань, переважна більшість моряків, за твердженням дослідників, спілкуючись у побуті, головню, *своєю*, тобто *персональною* мовою, свідомо утримуються від неї у процесі професійно-технічної взаємодії. Таким ставленням моряки демонструють чітке розуміння надзвичайної важливості компетентної професійної комунікації для попередження будь-якої загрози безпеці судна.

Тож, з огляду на виявлені факти, а також у зв'язку з невинним прогресивним розвитком морської галузі, очевидною виявилася необхідність оновлення спеціалізованого з англійської мови для моряків модельного курсу 3.17. Перероблений модельний курс введено в дію у 2015 році. Осучаснений згідно вимог доповненої Манільськими поправками Конвенції ПДНВ (2012) та логічно структурований він містить усю необхідну інформацію про спосіб організації та змістове наповнення процесу навчання англійської мови майбутніх моряків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Maritime English Model Course 3.17. – London. – ІМО, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marifuture.org/IMONewModelCourseMaritimeEnglish.pdf>
2. STCW. International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1995 (amended in 2010). – London. – ІМО, 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.seajobs.ru/sea_programms/STCW95.pdf
3. Wang X. Turning “Salted” into “Needed”: the New Model Course 3.17 / The 27th International Maritime English Conference – IMEC 27 Proceedings (12-15 October, 2015). Johor. – Malaysia. – P. 232-240.